

Nr 248.

Av herr **Laurin**, om anslag för friköp av arrendegårdar och torp samt för bildande av nya jordbrukarehem.

Ingen torde bestrida, att stora delar av vårt folk, som önska och vilja bruka svensk jord, under nuvarande förhållanden äro synnerligen ogynnsamt ställda. Icke blott lantbruksarbetare utan även talrika bolagsarrendatorer och torpare hava en sådan ställning, att de icke med lugn kunna se framtiden tillmötes. Deras dagliga hårda arbete drives icke med verkligt liv och intresse, då de icke se en tryggad ställning som mål för sina strävanden. Ett arrende eller torp må vara aldrig så gott, men saknaden av äganderättskänslan verkar alltid hämmande, ty sådan är nu en gång jordens brukare. De vilja hava en känsla av, att de stå på egen grund och att deras strävanden bliva till fromma för deras efterkommande.

Var och en som något studerat den svenska egnahemsrörelsen måste finna, att den trots många goda sidor även har betänkliga brister. Den främsta av dessa brister är, att de nya jordbrukarehemmen göras för små, så att man ofta kan draga i tvivelsmål, om en del av jordbrukarehemmen i verkligheten äro sådana. I landets bördigare delar är det naturligtvis möjligt, att en familj kan torftigt livnära sig på några få tunnland jord, men i övriga delar av landet är detta uteslutet, och det måste anses vara en felaktig åsikt, att ett småbruk skall kunna upprätthållas genom biförtjänster såsom körslor eller annat tillfälligt arbete; detta kan möjligen äga rum i närheten av större samhällen, vid bruk och dylikt, men får egnahemsrörelsen större omfattning, är det naturligtvis omöjligt att räkna härmed. En bestämd fordran på de nya hemmen bör därför vara, att de äro tillräckligt stora för att föda odlaren och hans familj. Härav följer, att storleken av jordlotterna måste rätta sig efter olika provinserns förhållanden och att i Norrland och likartade delar av landet egnahemslotterna måtte förse med tillräcklig skog.

Det synes mig, att i ett land som Sverige, där stora jordområden endast vänta på odlarens plog, det är absurt att försöka inplantera idéer från främmande land, där brist på jord föreligger. Vi hava främst stora kronodomäner, ecklesiastika boställen, fideikommissgömdomar samt bolagsjord, vilken icke är behövligen för bolagens ekonomiska drift. Dessa jordområden borde först kunna komma i betraktande. Vidare finnas betydande privata egendomar, vilkas ägare intet högre önska än att få sälja dessa till skäligt pris. Då sålunda tillräcklig jord finnes, måste det synas obefogat att tillgripa tvångsåtgärder.

Men villkoren för att varje kolonisationssträvande skall lyckas, är att lämp-

ligt folk sättes till innehavare av de nya hemmen. Ett oeftergivligt villkor bör därför vara, att utom torpare och arrendatorer i främsta rummet jordbruksarbetare komma ifråga. Likaså böra betalningsvillkoren ställas så gynnsamma som möjligt, så att vederbörande köpare kan erhålla sin jordlott utan kontant inbetalning endast mot årlig ränta och efter vissa friår amortering, som efter vederbörlig prövning avväges med hänsyn till köparens ekonomiska förmåga. Norm för storleken och beskaffenheten av dessa större småbruk fastställes för olika län av hushållningssällskapen under överinseende av egnahemsavdelningen i lantbruksstyrelsen. Likaså bör utdelningen ske genom hushållningssällskapen och deras organ för egnahemsrörelsen.

Med stöd av ovanstående tillåter jag mig föreslå,

att riksdagen ville bevilja ett belopp av 25,000,000 kronor att utgå med en tredjedel årligen under tre år för friköp av arrendegårdar och torp samt för bildande av nya jordbrukarehem för företrädesvis lantarbetare.

Stockholm den 22 januari 1925.

Harald Laurin.